

JESENIŠKA STRAŽA

Strela udri iz višine
izdajalca domovine!

„Jeseniška Straža“ izhaja vsako soboto opoldne. — Naročnina za celo leto 3 krone; ako se naroči dva ali več izvodov, pa po 2 kroni izvod. Naročnina naj se pošilja na upravništvo „Jeseniške Straže“ (tiskarna Iv. Pr. Lampret) v Kranju. Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročninc se ne ozira. Pos. številke po 10 vin.

Oglasi in poslanice se računajo po petit-vrstah, če tiskano enkrat 10 vin., dvakrat 15 vin., trikrat 20 vin. Večje črke po prostoru. Če se oznanilo priobčuje večkrat, je cena posebno znižana. — Rokopisi se ne vračajo. — Dopisi naj se izvolijo frankirati in naj se pošiljajo na uredništvo „Jeseniške Straže“ v Kranju.

Št. 5.

V KRANJU, 31. grudna 1904.

I. leto.

Jesenice nekdanj in — danes.

I.

Kadar govorimo o Jesenicah in to se dogaja dandanes pogostoma, ker ravno o najnovejšem času niso zaslovene Jesenice le po celem slovenskem ozemlju, marveč tudi preko njega čez nemške šumave tja gori do severnih naših bratov Čehov in še celo čez meje naše države tja do Berolina, kajti posebno Nemci so obrnili tudi vso svojo pozornost na ta kraj in ga hočejo odvzeti nam ter prodati toliko opevani in hvaljeni materi Germaniji — ker je stopilo narodno vprašanje Jesenic sedaj tako v ospredje, se nehóte vprašamo: Kako je prišlo do tega, da so dandanes Jesenice tolike važnosti za celi slovenski živelj, kako je to, da so Jesenice, katere so bile pred 20. leti še neznamenit trg, kraj, kateri se je le tuptam imenoval med Slovenci, koliko manj še med Nemci, postale naravnost usodepolne za narodno življenje cele Gorenjske in usodepolne tudi za slovenski živelj v tužnem Korotanu?

Na to vprašanje nam ni možno tako hitro odgovoriti, ne moremo ga obdelati le s par besedami, marveč poseči moramo vsaj za dvajset let nazaj in od tedaj naprej zasledovati vsako gibanje, ki se je vršilo med Nemci, zasledovati moramo vsak korak

Nemcev, kateri so si zastavili kot glavno svojo nalogo: Ponemčiti Jesenice; seznaniti se moramo z vsemi njihovimi nakanami, kako hitijo naravnost ali pa po ovinkih tej svoji nalogi in temu svojemu smotru nasproti, molčati pa tudi ne smemo, da smo i mi, odnosno vsaj tisti na Jesenicah, ki so bili za to poklicani in so še poklicani, s svojo narodno mlačnostjo in brezbriznostjo, dalje pa s svojo nedelavnostjo zakrivali, da stojimo danes že na tem višku perečega vprašanja, da smemo popolnoma mirno in upravičeno trditi: Jesenice so za nas Slovence to, kar je v sedanjih vojski na Daljnem Vztoku Rusom — Port Artur.

Določiti hočemo že na tem mestu, četudi se je to v „Jeseniški Straži“ že določalo in povdarjalo, kako mesto zavzemajo Jesenice dandanes. Ako padejo Jesenice Nemcem v roke, ne izgine s površja morebiti samo tisoč ali deset tisoč Slovencev, marveč od Jesenic je odvisno žitje in bitje več kakor 150.000 Slovencev. Ako se je polastil Jesenic naš najljutejši sovražnik Nemeč, ki se je priklatil v naše kraje kakor krvoloč in nenasitljivi volk v ovčji obleki, potem je zaklenkal mrtvaški zvon celej Gorenjski od Jesenic naprej gori do Bele Peči. Kraji Rateče, Kranjskagora, Dovje, Mojstrana in Hrušica bi bili prav hitro ponemčeni, ker

tukaj bi pritiskali Nemci od dveh strani na nas, kajti pred 30. leti še slovenska Bela-peč je dandanes popolnoma nemška in n. pr. tovarna v Mojstrani je pripravljala in še vedno pripravlja tla za to akcijo. V skrajno nevarnost pa pridejo tudi ostali najbližji kraji, kakor Javornik, Koroška Bela, dalje pa tudi naš dični Bled in romantični Bohinj, skratka celemu kranjskogorskemu okraju, pa tudi velikemu delu radovljiškega okraja preti nevarnost, da postanejo v doglednem času popolnoma nemški, da ravno ti najdivnejši kraji cele Slovenije padejo ošabnemu in oholemu tujcu v roke.

Da se pa glasi program Nemcev tako: Ponemčiti vse imenovane kraje, to so ti sami priznali. Govorilo in pisalo se je o tem dovolj za časa, ko so predrl bohinjski predor nove železnice. Tedaj je vse nemško časopisje pisalo o tem in še celo ono, o katerem smo dosedaj mislili, da je pravično, nestransko, je pokazalo tedaj svoje pravo lice. Vedno in vedno se je naglašal narodno-gospodarski pomen te nove železnice, vedno se je povzdigalo le dobre njene strani, o veliki nevarnosti, ki preti po tej toliko hvalisani železnici krajem, kateri leže ob njeni progi, se je borevalo govorilo in pisalo. Toda vsaka stvar in naj že bode to tovarna „Kranjske industrijske družbe“ ali pa c. kr. železnica, ima svojo dobro in slabo

PODLISTEK.

Švabska sedmorica.

Sedem jih je bilo; seveda mož. Pa še kakšnih mož! Poguma je imel vsak še preveč. Če bi eden sam o polnoči srečal polža na cesti, težko da bi zbežal pred njim. Če je bil eden sam tako pogumen, koliko poguma je šele moralo biti, kadar jih je bilo vseh sedem skupaj. Tičali so vedno skupaj, zato so jih imenovali sedmorica. Ker so bili vsi sami trdi Nemci in ker se Nemca tudi krega za Švaba, pa so jim dejali: švabska sedmorica.

Ker je torej bila ta švabska sedmorica tako neizrečeno pogumna, se ne smemo čuditi, da je sklenila, rešiti domovino. Kako jo rešiti in koga jo rešiti, tega seveda slavna sedmorica sama ni vedela zagotovo. Pa to je naposled tudi vseeno. Toliko je gotovo, da je švabska naša sedmorica sklenila, da reši domovino na vsak način.

Če je treba rešiti domovino, treba orožja. To je spoznala tudi naša sedmorica. Ker so bili vsi sedmeri trdi Nemci, so imeli tudi trde glave. In zato jim je to spoznanje tudi le težko šlo v trde glave. Naposled je vendar prišlo vanje — in vsa sedmorica se je odpravila, iskat si orožja. Orožje je, kakor znano, iz jekla in železa. In zato se je takoj zatekla vsa sedmorica k nemškemu kovaču „Stahl und Eisen“ in zahtevala, naj ji skuje tako orožje, da bo mogla žnjim rešiti domovino.

Kovač je en čas premišljeval in brskal po svojih skladovnicah orožja. Iskal je dolgo. Naposled privleče na dan pipec, in ga ponudi sedmorici kot orožje, s katerim bo mogla rešiti domovino. Ogorčena je sedmorica odklonila pipec, češ, da je to orožje prvič preveč slovensko, drugič nevarno in tretjič pa že radi tega nerabno, ker sedem ljudi vendar ne more držati enega pipca. — Kovač se je vdal njihovim dokazom in izbral dolg meč, oster in težak. Pa tudi meč je odklonila sedmorica. Kajti oster

meč je nevaren. Ni se sicer bati, da bi se sprožil, ampak recimo, da junak beži. Ali ni mogoče, da se izpodtakne in pade tako nesrečno ravno na meč, da si odseka glavo, ali pa da si jo vsaj preseka. To je gotovo mogoče, in naj si je nemška butica še tako trda. Z mečem torej ni nič. Zato ga sedmorica odkloni z veliko večino vseh sedmerih junaških glasov.

Kovač pa zbira dalje. Tedaj se spomni na gotovo hudo orožje, ki ga nosi domači čuvaj: iz kota privleče neizrečeno dolgo sulico in jo ponudi sedmorici kot orožje za rešitev domovine. Sulica ima dolg, dolg lesen držaj. Zanj lahko drži vseh sedem pogumnih mož — in naj si leti vseh sedem v divjem begu, držeč za ročaj, ni se jim bati, da bi si preklali glave, kajti držaj je lesen, in les, kakor znano, ni tako oster in nevaren kakor jeklo ali celo jeklen meč.

Nad tem strahovitim bojnim orožjem je našla sedmorica svoje dopadajenje, kakor je imel dopadajenje Bog nad svojim sinom. In položila je sedmorica dolgo, dolgo su-

stran. Hvalilo se je samo dobrote te nove železnice, na njene slabosti so nas takorekoč opozorili šele Nemci sami. Vse nemško časopisje je hvalilo in krasno opisovalo naše divne kraje, kateri so res najlepši kos slovenske zemlje, kajti mi se lahko ponášamo z izvanrednimi naravnimi krasotami in prirodnimi lepotami. Res, prav popolnoma zasluži cela Gorenjska ime „podoba raja“, kakor je nazval naš rojak, veliki naš pesnik Prešeren Bled in njegovo okolico. Sivi skalnati velikani, odeti s sneženo odejo, kipe v sinje nebo, temni gozdi in zelene planine dičijo gorska obočja; med temi skalnatimi vrhovi in temnimi gozdi pa se razprostirajo doline, po katerih so raztresene prijazne vasi in logi, po katerih tečejo in šume bistri potoki, po katerih se vije kakor srebrna nit šumeča Sava. Vsakemu je tu dana prilika, da zamore na malem prostoru občudovati najraznovrstnejše naravne bisere, vsakdo se lahko naslaja nad temi, po naravi sami res tako bogato obdaranimi kraji. In pri vsem tem so ti kraji tako prikladni za industrijo. Vodne moči je v izobilju; sedaj, ko bodo odprti ti kraji prometu, si lahko prisluži vsakdo mnogo stotakov in tisočakov. Tako in podobno je pisalo vse nemško časopisje brez izjeme in pozivalo Nemce, naj se nastanijo v teh krajih, naj se jih polastijo. In tudi res! Komu li ni ugajal Bled, blejsko jezero s svojim prijaznim otokom in svojo tiho, a krasno okolico? Kdo še ni hvalil kranjske Švice — Bohinja? In kako krasen je slap Peričnik, kako veličasten in mogočen vodonosni Savice! Kako prijazne in zdrave so naše gorenjske doline, četudi niso bogve kako široke in prostrane in kako mogočno se dvigajo naše gore s svojim prvkom, snežnobelim očetom Triglavom! Komu še ni ugajal mirni in tihi ter divjeromantični Vintgar s svojim mogočnim, penečim in šumečim slapom Šumom? In ponášajo se Jeseničani lahko, da so takorekoč v središčju vseh teh naravnih krasot ravno oni. Kdo bi torej ne bil ponosen na to, da mu je tekla v teh krajih zibelka in komu se niso ti kraji omilili?

Toda ravno pri nas Gorenjcih žalibog nadkriljuje ta značaj, da ne najdemo na

lico na tla, vstopila se tik nje v ravno vrsto, drug za drugim, vsak je prijel zanjo s svojo junaško desno roko in dvignili so z združenimi močmi in iz junaških prsij se je izvil nepopisno radosten krik: fest steht die Wacht am Rhein, All Heil alleweil!

To je bil nepopisno svečan trenotek. Orožje je bilo najdeno, domovina torej že več kot napol rešena! Tak trenotek pa treba slovesno zaliti. In to je uvidela tudi naša junaška sedmorica in odnesla jo je v slovesnem izprevodu v „Stammkneipo“ tja v kantino, kjer se toči sod za sodom pristno nemško pivo. Lepo slovesno je bilo videti ta izprevod. Vsi so nesli sulico, vsak jo je držal z desno roko in stopali so ponosno drug za drugim, ukali in pevali pristne germanske bojne napeve, da je bilo milo slišati in da se je marsikomu ginjeno porosilo oko. Slovesno so dospeli v kantino, slovesno postavili sulico, ki ima odrešiti domovino, v kot, slovesno jo ovenčali in slovesno začeli piti, obilo piti . . .

Dalje prih.

svojih domačih krasotah nič mikavega, da nam ugaja le to, kar vidimo drugod in nam drugi hvalijo, da se nam zde vse te krasote in lepote ravno radi tega, ker jih gledamo vsak dan, prevsakdanje in popolnoma brez vsake vrednosti. Ali star je že pregovor in že starim Grkom je veljal isti kot geslo: Spoznavaj samega sebe! In to geslo razširimo lahko toliko: Spoznavaj najprej svojo najožjo domovino in potem šele govori o drugih krajih! Tega gesla bi se morali, mislimo, ravno mi Gorenjci najbolj držati.

Ta naravna krasota torej, katera se nudi tukaj človeku, katera je na tako malem prostoru nakopičena in daje najlepšo sliko, je omamila tujca, ta lepota je polakomnila posebno Nemce, ki hočejo vse svoje moči zastaviti za to, da si pridobijo — ne, ta izraz je premil — da se polastijo teli pokrajini. Polastiti se hočejo teli krajev, postati hočejo gospodarji in mi naj bodemo njihovi hlapci toliko časa, dokler nas popolnoma ne starejo in uničijo! Komu ne zavre kri samo pri misli, da naj bi te kraje, to našo last, katero so nam izročili naši očetje neomadeževano, da jo mi zopet neomadeževano izročimo svojim otrokom, zasedli tujci in iz nje kovali žolte zlate! Ali se nam ne skrči pest, ako pomislimo, da hočejo Nemci kakor nenasitljivi in lačni volkovi iztrgati nam te kraje, kjer smo se rodili, kjer nam je tekla zibel, ob kateri nam je prepevala mati slovenske pesmi, kjer smo igrali svoje otroške igre in kjer nam leže v hladnem grobu roditelji!? Ali moremo ostati mirni, ako pomislimo dalje, da hočejo Nemci izneveriti nam in našemu milemu narodu naše otroke, kateri naj bi se potem nas in svojega materinega jezika sramovali, kateri naj bi nas celo zasramovali, zaničevali in mogoče še celo preklinjali?

Predavanje na Jesenicah

11. grudnia 1904.

(Drugo predavanje društva „Akademija“.)

Trst in nove prometne zveze.

Skoro se lahko trdi, da se je takoj, ko je iztekla prva železnica od Dunaja do Trsta

Jeseniški gigerl.

Z današnjim podlistkom se cenj. eitatelem „Jeseniške Straže“ predstavi **Jeseniški gigerl**, ki opisuje švabsko sedmorico in pravi, da bo povedal eno pravljico.

(1857 l.), začelo uvidevati, da ta zveza edinega našega in avstrijskega trgovskega mesta, pristanišča, katero se imenuje in upošteva na svetovnem trgu, ne zadošča; spoznalo se je istočasno, da mora Trst imeti ožje in direktnije zveze s svojim ozadjem, z notranjo Avstrijo, nego mu jih posreduje samo ena železnica. Takorekoč ob rojstvu prve železniške zveze Trsta z notranjimi kronovinami se je porodila tudi misel takozvane druge železniške zveze s Trstom. Ta misel se ni dala tekom desetletij zatreti, obratno, vedno bohotneje se je vkoreninjala v vseh tistih, ki so bili in so interesirani ob razvitku naše in avstrijske domače ter vnanje trgovine, celotnega avstrijskega gospodarstva. Poganjala je pa ta misel tem globlje, čim očitneje se je pojavljalo stremljenje Ogrske ter prizadevanje sosednih držav sploh, da si na vsak način pribore, ohranijo in razširijo svojo postojanko, svoj prostor, svojo ulogo v svetovni trgovini in svetovnem gospodarstvu. Vplival je tedaj tu ne le interes ozkega lokalnega tržaškega ekonomskega sveta ter interes sosednih pokrajin, ampak pritisnil je tu interes celotne tostranske državne polovice.

Ta interes je bil merodajen, da se je za Trst tekom let storilo in žrtvovalo razmeroma jako veliko, da se povzdigne narodno-gospodarsko in trgovsko-politiško. O tem svedoči stavba in poddržavljenje skladišč, preosnova avstrijskega Lloydja z državno podporo, reforma pristaniških pristojbin i. t. d.

Glavni problem pa je ostal isti: Kako zadostno izboljšati železniško zvezo avstrijske celine z domačo obaljo in glavnim pomorskim trgovskim pristanom — s Trstom. In tega problema ni rešila povoljno niti stavba novih železnic čez Ture, Karavanke, Bohinj in Goriško — to bodi tu takoj zatrjeno, dokazano bo pozneje.

Tržaški mestni zastop in goriški deželni zbor sta dobila l. 1868. 7. svečana odgovor z najvišjim sklepom na svoji adresi, s katerim se je priznalo, da je direktna zveza Trsta z Beljakom in Celovcem potrebna. Na Dunaju se je tedaj takrat začelo svitati, a ni se ukrenilo vključno peticijama deželnega odbora tržaškega in goriškega iz istega leta nič drugega, nego da je vlada l. 1869. stavila v državnem zboru predlogo v tem zmislu, katero pa je umaknila.

Leta 1870. se je vlada izjavila za železnico Trbiž-Predil-Gorica. Železniški odsek je zahteval, da se ta proga izvede do Trsta.

Leta 1872. je bila zopet predložena osnova predilske železnice.

Leta 1874. je državni zbor pozval vlado, naj hitro podaljša na domačih tleh Rudolfovo železnico do Trsta, in vlada je naslednje leto predložila zopet predilski načrt, kateremu pa se je leta 1886. železniški odsek protivil.

Državni zbor je 1883. leta sklenil, naj se vlada pozove, da v svrhu končne rešitve vprašanja, kako bi se Trst z Rudolfovo železnico samostojno spojil, prouči vse potrebno in na podlagi dobljenih rezultatov skoro predloži osnutke dotičnih postav državnemu zboru, ki bo v zmislu ustave o njih razpravljajal. Vsled tega je leta 1885.

predlagal železniški odsek, naj se vladi odstopijo vse peticije glede tega vprašanja „v uvaževanje“ — s pozivom, da vlada kmalu predloži zakone.

Enako je leta 1886. isti odsek pozival vlado, „da naj projekte, predlagane zaradi nove železniške zveze s Trstom, temeljito prouči, da jih med seboj primerja glede na njih stroške in nujno potrebo ter dozdevno rentabiliteto, kakor tudi glede na koristi, katere bi lahko nastale splošnemu interesu totranske državne polovice in zlasti za povzdigo pomorsko trgovskega emporija tržaškega, ter v državnem zboru stavi pristojne predloge „mit tunlichster Beschleunigung“. Dasi je pa ta resolucija bila l. 1887. v državnem zboru sprejeta, se vendar vladi ni nič mudilo, tako da jo je železniški odsek leta 1890. zopet pozval, naj predloži osnovo takega zakona.

Leta 1893. se je v odseku izvolil pododsek posebej za tržaško železniško vprašanje. V tem pododseku so se zedinili za predlog, naj se vlada pozove, „da to temeljito dá preiskati in o rezultatu . . . poroča državnemu zboru.“ Državni zbor je tega leta tudi zaželel, naj vlada predloži osnovo primerne zakona. Pa zaman. In ko je slednje leto 86 poslancev stavilo inicijativni predlog, naj vlada še jeseni l. 1894. poda predlogo, katera bi zagotovila novo železniško zvezo s Trstom, se o tem niti sklepano ni. Šele leta 1894. je trgovinski minister grof Wurmbbrand v odgovoru na neko interpelacijo poročal o uspehih trasiranja proge, za koju so bili leta 1893. dovoljeni krediti. Leta 1897. je končno železniški minister Guttenberg izjavil, da bo predlagal tursko in bohinjsko železnico, a z ozirom na karavansko.

Tako je torej bilo delovanje državnega zbora in vlade glede problema direktne in samostojne železniške zveze Avstrije s Trstom. Državni zbor se ni upal drugega nego vlado „pozivljati“, naj kaj ukrene, naj predloži osnovo zakona; sam ni bil zmožen niti tega, da bi bil sestavil tistih enajst člankov, ki so bili potrebni za dotično postavbo in iz katerih ta postava danes obstoji. Vlada je pa poznala to nemoč svojega parlamenta in si je toliko upala, da se prav do zadnjega ni zmenila za željo celotne avstrijske trgovine, industrije in obrti, ter tudi ni sestavila tistih par paragrafov. Tako se je postopalo pri problemu, ki je bil življenskega pomena za vse gospodarsko dejanje in nehanje naše državne polovice!

Da je bil ta problem življenskega pomena, pa sledi iz navora, s kakršnim so nastopili za to idejo interesirani deželni zastopi, trgovinske in obrtne korporacije, skupščine in zborovanja . . .

Trst je bil izprva v nasprotju s svojo trgovinsko zbornico; no, pozneje je soglasno z isto zahteval tursko-bohinjsko železnico pod pogojem, da se ista potegne samostojno do Trsta.

Istrski deželni zbor je bil za železnico Divača - Škofja Loka - Ljubelj - Celovec, dočim se je goriški ogreval za predilsko, oziroma za železnico Trst-Gorica-Sv. Lucija-Bohinj,

Torej iz ene kronovine trije deželni zbori vsak z različno zahtevo.

Kranjski in koroški deželni zbor sta zagovarjala progo Divača - Škofja Loka - Ljubelj - Celovec - Solnograd.

Tirolci so se potegovali za železnico čez Ture (Lienz-Kitzbüchel), Gorenji Avstrijci pa so želeli, da bi nova železnica bila državna, da bi se izvedla proga Divača - Škofja Loka, oziroma skozi Gorico.

Češki deželni zbor je zahteval l. 1897., da se pot do Trsta skrajša, projekti, ki so brez pomena za češki izvoz, odklonijo. Priporočal je železnico od Celovca skozi Karavanke do kakšne točke v progi Trbiž - Ljubljana in odtod direktno dalje do Trsta.

Tržaška trgovinska in obrtna zbornica je bila za tursko in predilsko železnico, eventualno za bohinjsko namesto predilske. Izhodišče naj bi bil Trst. Solnograška je želela isto, goriška je pa bila za predilsko in eventualno za bohinjsko. Trgovinske zbornice: ljubljanska, celovška, rovinjska, ljubniška, linška, praška, budjeviška, plzenjska, hebska in mesti Praga, Celovec so za progo Divača - Škofja Loka. Med obema strankama tu posreduje dunajska trgovinska zbornica.

Državni železniški svet je v resolucijah priporočal drugo železniško zvezo s Trstom.

Vlada je zavzela takole stališče: Železniško vprašanje se dá rešiti le, če se uporabi projekt turske železnice in projekt ene izmed glavnih prog, vodečih do Trsta, in če se hkratu ne upoštevajo preveč vzporedne železnice ter konkurenčne. Najkrajša in razmerno najcenejša zveza Solnograda z Beljakom je tedaj s tehničnega, komercialnega in finančnega stališča črta: Schwarzach-St. Veit čez Gastein, Böckstein, predor skozi Ture, čez Mallnitz, Obervellach, Möllbrücken ali Spital ob Dravi. To je turska železnica, — Za južno črto: železnica skozi Karavanke in bohinjska, ki se zveže z eno progo do Beljaka, tako da se skrajša promet med Trstom in notranjo Avstrijo in hkratu nadomesti predilska železnica. Torej Celovec in Beljak, ki se združita v Medvedjem dolu, odtod do Jesenic, na Bohinj, skozi Bačo, Sočo na Gorico in Trst. To stališče je zmagalo. Dalje prih.

Dopisi.

S Hrušice. V nedeljo 25. t. m. se je zbralo veliko število Švabov ter hajlalo in izzivalo na vse pretege mirne slovenske delavce. Ko je bilo našim delavcem vendar že preveč, in ko so bili napadi nemških hujskačev vedno divjejši, prisiljeni so bili naši, dozdej vedno potrpežljivi in mirni slovenski delavci v silobranu pograbit biče in drugo orodje, da zavrnejo napade zagriženih sovražnikov ter jih pritisnejo nazaj. Došli stražnik Koritnik je prišel med to nevarno vojsko. Rabiti je moral samokres, ker je bil v življenski nevarnosti, a kljub temu je bil ranjen. Kmalu na to so prišli orožniki, med katerimi sta bila tudi dva ranjena. Slavna okrajna sodnija v Kranjski gori naj vendar enkrat stopi tem švabskim hujskačem, katerih poklic je le kaliti mir, občutno na kosmate parklje, kajti razmere so postale tu že neznosne. Saj vendar slovenski delavec ni živina, da bi se smel vsak pritepenec že zaletavati v njega.

S Hrušice. (Windisches Gesindel.) To je navadna psovka znanega švabskega junaka oskrbnika Hülleja na Hrušici. Vlada mora po njegovem „merodajnem“ mnenju zatreti ta slovenski „Gesindel“ do zadnjega moža. Tako je zatrjeval ta pruski pritepenec pred par dnevi v c. kr. poštnem uradu na Hrušici. Predrznost teh nemških izzivačev je toraj že tako velika, da si upajo v državnem uradu nadlegovati s svojimi nesramnostmi mirne slovenske stranke. Odločno zahtevamo od načelnika poštnega urada, da pusti takega nadležnega nemškega pritepenca potom orožništva iztirati iz urada. Pritepenca Hülleju pa povemo, da se žnjim ne bomo prepirali, ker nam njegova izobrazba ne sega niti do kolen, njegova zabitost pa presega zabitost najslabšega vaškega kravarja. Za takega švabskega razgrajča imamo le — pasji bič.

Novičar.

Srečno in veselo novo leto vošči vsem naročnikom, dopisnikom in prijateljem lista uredništvo in upravnništvo „Jes. Straže“.

Vabilo na naročbo. Pozivljamo cenj. slovenske rodoljube, da sedaj ob novem letu store svojo narodno dolžnost ter se naroče na „Jeseniško Stražo“.

„Jeseniška Straža“ je v naši občini, kakor tudi v celi dolini najbolj razširjen in priljubljen list. Tudi na Planini je okoli 20 plačanih naročnikov. Dolžnost vsakega poštnega Slovenca in Slovenke je, da podpira in agitira za list, ki je namenjen edino le za obrambo naše materinske zemlje. Na zdar!

Jeseničani in Savčani, pozor! Na novega leta dan ob 4. uri popoldne priredi jeseniški Sokol svoj zabavni večer s tombolo, petjem in godbo v salonu g. Ferjana (Sokolova telovadnica). Prepričani smo, da se tega večera udeleži vsak zaveden Slovenec, ker je to njegova narodna dolžnost.

Predavanje gosp. dr. Konrada Vodušku. Bilo je eno najbolj poljudnih predavanj „Akademije“ ter za naše razmere jako primerno. Predavalo se je o narodnosti. Predavanja se je udeležil tudi g. župan z večjim številom gospodov obč. odbornikov.

Okrajno glavarstvo v Radovljici vpelje z novim letom poštno-čekovni promet. Toda kljub temu bo moral še vsakdo vedno plačati 12 vin. več za vsako pošiljatev. Potemtakem to ni nič boljše kakor pošiljanje s poštno nakaznico. Prišli smo iz dežja pod kap.

Oskrbnik Hülle je pravi vzor nemškega plemena. Po Hrušici krožijo čudne govorice o razmerju, ki ga je imel z bivšo učiteljico J. na Dovjem. Ta prajzovski privandranec je prišel zato k nam, da spravlja poštene Slovenke ob dobro ime ter jim na ta način ugonablja mlado življenje. Gradbeno podjetništvo Groß & Comp. pa opozorimo, da pazi na tega človeka, ki razsipava ogromne svote denarja za svoje razuzdano življenje. O priliki podamo natanko sliko tega zagriženega hajlovca. „Baurat“ Hülle, kakor vi tolčete po našem, tako bomo mi udrihali po vašem hrbtu.

Eks-hauptman Rainer ali skrivnostne razmere v bolnišnici na Hrušici. Dan za dnevom nam prihajajo pritožbe o sramotnih

razmerah, ki vladajo v bolnišnici na Hrušici. Že enkrat smo poročali, kako ošabno postopa nemški zdravnik Löw z bolnimi delavci, sedaj se nam poroča, da umirajo delavci v bolnišnici takorekoč od — glada. Od dela izmučeni in izsesani delavci kar trumoma uhajajo iz bolnišnice, ker se jim usiljuje trikrat na dan le postna juha. Kakor smo od več strani poizvedeli, gre podjetje Groß & Comp. delavcem vedno velikodušno na roko ter tudi za bolnišnico izplača denar, s katerim naj bi se primerno skrbelo za obolele delavce. In sedaj nastane vprašanje, v čegav žep izgine denar, ki je namenjen za obolelo delavstvo, a se s tistim tako brezobzirno postopa ter se ga naravnost — muči.

Gotovo ima oskrbnik Rainer tako sijajno plačo, da lahko popiva v hajlovskih družbah cele potoke — šampanjca ter se živi za drag denar po vzgledu kompanjona Hülleja.

U bogi delavec mora dati življenje za delo, a Švabi si polnijo žepe ter zapeljujejo ženske in se zalivajo z dragim šampanjcem. Kje je vendar državno nadzorstvo, da bi gledalo tem ljudem na prste!? Če se razmere korenito ne izpremenijo, spravili bomo stvar v razgovor na najvišjem mestu. V državi naše nemške gospode na Hrušici silno — smrdi.

Doživljaj jeseniškega Slovenca v Beljaku. Vsem Jeseničanom je gotovo dobro znana zagriznjenost beljaških Nemcev napram Slovincem. Pred kratkim časom je srečal jeseniški Slovenec na glavnem trgu v Beljaku dve Slovenki s trobojnico na prsih. Cela četa nemških junakov je drla za njima ter vpila pfui in razgrajala, da je bilo groza. K sreči je došel tja naš rojak ter ju rešil iz nevarnega položaja. Zavedni Slovenki sta bili gospici pl. Kleinmayer z Brnce na Koroškem. Kdaj bo pač naše gorenske Slovenke prešinjal tak zaveden duh!?

Kokošji tat. Jeseničani in Savčani so se že dolgo časa pritoževali, da jim krade lisica kokoši in race. Toda sedaj je bila ta zvita tetka popolnoma nedolžna. Naš vrli stražnik g. Koritnik je te dni šel po Kurjivasi ter sreča žensko, ki je nečesa pričakovala. Ko jo vpraša, kaj čaka, odgovori, da pričakuje moža. Stražniku se je zdela stvar sumljiva in pogleda malo po bližnji okolici ter res najde v nekem kurniku njenega moža, ki je bil ravno pri svojem tatinskem rokodelstvu. Naše pute so torej rešene nevarnega sovražnika.

Kosmatinski klub. Jeseniški kosmatinci so imeli svoj izvanredni občni zbor na sveti večer v gostilni g. K. Višnarja na Jesenicah. Sklenili so, da se klub razpusti, kakor hitro pride slovenski brivec, dotlej pa ostanejo brade nedotaknjene. Pri tej priliki se je nabralo tudi za družbo sv. Cirila in Metoda 8 K.

Za otroški vrtec družbe sv. Cirila in Metoda na Savi pri Jesenicah sta darovala po 200 K gg.: Maks Pleteršnik, c. kr. gimnazijski profesor v pok. v Ljubljani, in dr. Aleš Ušeničnik, profesor bogoslovja v Ljubljani. Na zdar!

Šribar Tratnik. Na sv. Štefana dan se je zbrala zopet cela čreda jeseniško-savskih Švabov v Putschöglovem templu. Zabavljalo se je po staroznani hajlovski navadi, ker so se čutili varne za nemškim ozidjem. Najbolj je vpilo in se drlo znano švedrasto

človeče, ki sliši na ime Tratnik. Zdravo bi bilo, da bi nekdo tega krevljastega pajaca pošteno stresel za njegova — dolga ušesa.

Wernigova korajža. V pondeljek zvečer 26. t. m. je bil naš jeseniški haršnajder Wernig silno dobre volje. Bil je v gostilni svojega bratca Putschögla. In junaku Wernigu, ki je po jeseniških gostilnah silno ponižen, je zrasel naenkrat greben, češ, v templu smo pa mi gospodje. Z vso svojo hajlovsko močjo se vrže na nekega slabotnega Slovenca, ki je sam mirno sedel pri bližnji mizi ter ga porine skozi vrata. Toda hitro se je ohladila našemu haršnajderju kri in je kmalu na to odkuril proti domu. In prav je imel, ker drugače bi bil še tisti večer pobral na cesti svoje suhe krače.

Stahl und Eisen. Temu hajlovskemu pevske mu društvu je jelo primanjkovati pevec. Sedaj beračijo med slovenskimi delavci, da bi hodili k pevskim vajam. Mi smo mnenja, da je najbolje, če se to nepotrebno posilidruštvo razpusti.

Stari Querch se je na božični dan strašno jezil na „Jeseniško Stražo“. Hodil je po Jesenicah kot skesan grešnik ter izpreminjal barve, znamenje, da možu ne gre vse po volji.

Dopisi z Dovjega. Prejeli smo z Dovjega več dopisov, ki pridejo prihodnjič na vrsto.

Darilo. „Kosmatinski klub“ z Jesenic nam je poslal K 10.40 za družbo sv. Cirila in Metoda, kateri znesek se je nabral v veseli družbi v gostilni gosp. Karola Višnarja. Znesek izročimo družbi.

Uredništvo „Jeseniške Straže“.

Rusko - japonska vojna.

Port Artur je še vedno v ruskih rokah, da, kakor se kaže je portarturska posadka vedno močnejša. Povodom zavzetja Visoke gore ali takozvanega 204 metrskega griča po Japoncih, je bilo vse Japoncem prijazno časopisje, zlasti nemško, polno navdušenja. Japonci in za njimi angleški ter nemški listi so naznanjali vesoljnemu svetu, da so dobili z imenovanim gričem ključ do notranjih portarturskih trdnjav. Toda veselje je bilo kratko. Rusi so navalili na grič, potolkli Japonce in zaplenili na griču postavljene japonske topove. Najnovejša poročila se glase, da je 22. t. m. navalilo 5000 Japoncev na severne portarturske utrdbe. Posrečilo se jim je osvojiti več ruskih okopov in prodreti do vznožja nekega griča, kjer so jim ruski težki topovi in puške na stroj provzročili strašne izgube. Nato se je vnel ljut boj z bajoneti. Rusi so potisnili sovražnika z vseh že pridobljenih okopov, ujeli 60 Japoncev ter jih ubili okoli 600 in uplenili nad 300 pušk. — Zagotavlja se, da je japonski general Nogi težko ranjen in leži v bolnici v Daljnem.

V Mandžuriji se nadaljujejo manjši boji med predstražami. Ruski voji se polagoma pomikajo proti jugu. Začetkom februarja bode imel Kuropatkin okoli 600.000 mož na razpolago in bode tako močan, da bo lahko zdrobil japonsko armado.

O baltiškem brodivju se zdaj še nič gotovega ne ve. Japonci se že pripravljajo, da razbijejo to brodivje v morskoi ožini Malaka pri otoku Sumatra, kjer se že zdaj nahaja več japonskih križark. Tudi admirala Togo in Kamimura odplujeta s svo-

jim brodivjem proti Sumatri. Gotovo bode imel admiral Roždestvenski hud boj, ako trči na skupno japonsko brodivje, kar se skoro gotovo zgodi, ako ne bode plul okoli Avstralije. Pot je sicer precej daljša, toda varnejša.

Prijatelj! Kam greš na novega leta dan?

Pojdi z menoj k Arhu na Savo poslušat novi električni glasovir.

16-1

SVOJI K SVOJIM!

V narodno trgovino k Štefanu Podpac-u

na Javornik

kjer se dobi 15-1

Narodni kolek, peresa, stenski in skladni koledar, milo, platno, vžigalice, kavina primes (cikorijska) ter sploh vse v prid narodni, prekoristni družbi sv. Cirila in Metoda.

Nabirajo se tudi obrabljene poštne znamke ter odpošilljajo Ciril in Metodovi družbi.

Veselo novo leto

vošči vsem svojim odjemalcem

Emil Hacker

vinogradnik in veletržec z vinom.

13-1

Josip Pogačnik
potovalec.

Fižol

na debelo, najrazličnejše vrste, najbolj poceni kakor tudi raznovrstno predivo, prodaja

Ivan Bavdek, trgovec
v Ljubljani, Karlovska c. 24.

12-2

9-2

Gostilna

Jakob Mesar

na Jesenicah št. 100

tik državne železnice in v neposredni bližini novega kolodvora se priporoča sl. občinstvu na Jesenicah in z okolice. Toči raznovrstna najboljša domača pristna vina in neprekosljivo Gössovo ter Kernovo pivo. Tu se dobe vedno topla in mrzla jedila ter vsak čas izboren čaj in dobra kava po najnižjih cenah. Na razpolago ima udobne prostore. Postrežba točna. Za mnogobrojen obisk se prav topla priporoča

Jakob Mesar.

„Vodnik po Gorenjskem“

dobivajo naročniki „Jeseniške Straže“

brezplačno

ako se zglase po dopisnici in prilože 10 vin. za pošto.

Naslov je poslati na tiskarno Iv. Pr. Lampret v Kranju.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem kličem:
„Veselo novo leto in gromoviti Na zdar!“

14-1

Štefan Podpac
trgovec, Javornik-Dobrava.

Melh. Brenc

ključavničarski in kleparski mojster
na Jesenicah

se priporoča za vsa v njegovo stroko spadajoča dela in naročila. Popravila in zunanja naročila točno in po nizkih cenah.

Obenem priporoča slavnemu občinstvu svojo

trgovino s kuhinjskim orodjem, železnino i. t. d.

11-2

10-2

JOSIP ZRIMC

uljudno naznanja p. n. občinstvu, da je
na Jesenicah h. št. 35
otvoril mesnico.
Trudil se bo postreči cenjenim odjemalcem kar najbolje
Z odličnim spoštovanjem
Josip Zrimc, mesar.

Zahtevajte „Jeseniško

————— Stražo“ povsod!

Tiskarna

Iv. Pr. Lampret

v Kranju

se priporoča za natis najraznovrstnejših
tiskovin
katere izvršuje v kratkem času, solidno in ceno.

Krojaški salon za gospode
Ivan Magdič
Ljubljana, Stari trg št. 8

Izdelovanje vsakovrstne garderobe za gospode po najnovjših žurnalih iz najmodernejšega in najboljšega tuzemskega in inozemskega blaga. 4-3

Uniformiranje in zaloga potrebščin za Sokole.

Naznanilo.

Veledenjenemu občinstvu uljudno naznanjava, da sva prevzela staroznano **gostilno „Na pošti“**

na Jesenicah. — Prosiva za naklonjenost veleslavnega občinstva ter zagotavljava, da bode najina glavna skrb, vedno točno postreči veledenjene goste z gorkimi in mrzlimi jedili ter z izborno pijačo.

Tudi se priporočava za **ženitovanske pojedine** i. t. d., p. n. tujcem in izletnikom je pa obenem 14 moderno opremljenih sob na razpolago.

Za mnogobrojni obisk se najudanejše priporočata

Ludovik in Ivanka Herdinger.

Na Jesenicah (Gorenjsko), 14. decembra 1904. 7-3

Kaj je

SEYDLIN?

Priznana najboljša, po najnovjših izkušnjah higienije sestavljena in večkrat odlikovana kozmetična

ustna voda.

Dobiva se: Lekarna Šavnik v Kranju.
Izdelovalec: O. Seydl, Ljubljana, Špiitalske ulice 7. 3-2

Mavricij Smolej

urar na Jesenicah
priporoča svojo veliko zalogo **vsakovrstnih ur** kakor žepnih, stenskih ur in budilk, verižic, prstanov, uhanov i. t. d., dalje zlatnine in srebrnine od najfinejše do navadne.

Sprejme tudi popravila, katera izvršuje natančno in točno po zelo nizkih cenah. 6-3

Josip Bricelj

pleskar na Jesenicah št. 6

se priporoča slavnemu občinstvu za vsa

v pleskarsko stroko

spadajoča dela, katera izvršuje hitro in po nizkih cenah. 5-3

Izdeluje tudi napise na grbe, zid i. t. d.

Postrežba točna!

Pivovarna G. Auer-jevih dedičev

v Ljubljani

Wolfsove ulice št. 12

priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje izborno marčno in na bavarski način varjeno pivo.

Pivo se oddaja v sodcih in zabojih.

Zaloge: v Kranju, Idriji, Dobrépoljah, na Robu, v Mokropogu, Metliki, Vačah, Polhovem gradcu, na Igu, na Dobrovi, v Št. Vidu na Dolenjskem, v Mirni, v Podbrdu in na Grahovem (Goriško) in v Podgradu (Istra).

Ustanovljena leta 1854.

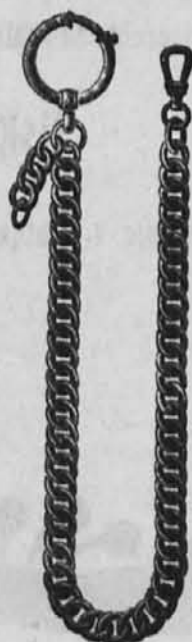
Tvrška je bila v letu 1904 v Parizu in v Londonu odlikovana z najvišjim odlikovanjem, namreč z „grand prix“, častnim križcem in zlato kolajno.

H. SUTTNER

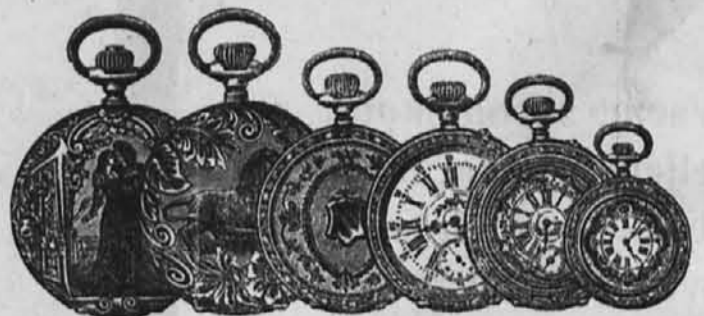

urar v Kranju

Zalagatelj društva c. kr. uradnikov za Avstrijsko.

Prave srebrne verižice, 15 gramov teže 90 kr., 30 gramov 1.75 gl., 50 gramov 2.50 gl., 100 gramov 5 gl., 14 kar. zlate, 15 gramov teže 18.50 gl., 30 gramov 25 gl., 30 gramov 35 gl.

St.	785.	780	748	720	735	806	
St. 785.	Srebrna anker rem. z dvoj. pokrov., fino kolesje na 15 kamnov, močni pokrovi,	gld.	12-50				
780.			10				9-50
748.			15				7-50
748.	cilinder		6				5-95
720.			6				4-50
735.			6				5-85
806.			6				5-95

Dobre nikelnaste cilinder-rem. ure od gld. 2.45 naprej.
Moje ure so najfinejšega švicarskega izlaka in so v lastni delavnici natančno izdelane (reparirane), torej vsaka zanesljivo teče, za kar jamčim dve leti.

Velik cenik, kateri obsega blizu 1000 podob, pošljem vsakemu na zahtevo zastoj in poštne prosto.

Božična in novoletna darila, ure, zlatnina in srebrnina. Največja izbor, najnižje cene. Priznan nizke cene. Solidno blago. Kor je po celem svetu znana moja tvrška, se lahko vsak zanesljivo do mene obrne.